

Πανεπιστήμιο Κύπρου
Τμήμα Επιστημών της Αγωγής

Ισχύουσα νομοθεσία ένταξης και γονείς

Σιμώνη Συμεωνίδου
Επίκουρη καθηγήτρια
symeonidou.simoni@ucy.ac.cy

Ημερίδα Κ.Ο.Ε.Ε. & Π.Ο.ΣΥ.ΓΟ.Π.Ε.Α.
«Από τη θεωρία στην πράξη: Ο ρόλος των γονιών των παιδιών με
αναπηρίες στην επιτυχή ένταξή τους στο γενικό σχολείο»
4 Δεκεμβρίου 2016, Πανεπιστήμιο Κύπρου

«Το πρόβλημα με το να είσαι γονιός είναι ότι μέχρι να αποκτήσεις εμπειρία, έχεις χάσει τη δουλειά σου...»

Οι γονείς ως συνήγοροι των παιδιών τους

- Οι γονείς διαβάζουν-μαθαίνουν-ανταλλάζουν απόψεις-δικτυώνονται για να κατανοήσουν την αναπηρία του παιδιού τους και ποιες υπηρεσίες είναι καλύτερες για αυτό
- Συνεργάζονται με τα άτομα που έρχονται σε επαφή με το παιδί τους (εκπαίδευση-θεραπεία) (Phtiaka, 2001)
- Μαθαίνουν για τα δικαιώματα των παιδιών τους και των ιδίων ώστε να είναι σε θέση να τα διεκδικήσουν
- Αναμιγνύονται στη διαδικασία λήψης αποφάσεων για την εκπαίδευση των παιδιών τους

Ρόλος γονέων στη διαμόρφωση πολιτικής

(Συμεωνίδου, 2008)

- Πρώιμες μορφές κινητοποίησης των γονιών (1929-1981)
 - Οι γονείς ζητούν να δημιουργηθούν ειδικά σχολεία
 - Σύνδεσμοι γονέων ειδικών σχολείων (1929-1979)
 - Οι γονείς σε αρμονική συνεργασία με το κράτος για την πρώτη νομοθεσία ειδικής εκπαίδευσης (1979)
- Δικτύωση γονέων (1981-1989)
 - Γονείς έγιναν μέλη της Π.Ο.Α.Α. και αργότερα της Σ.Ο.Α.Κ.
 - Πίεση για συλλογή χρημάτων για ειδικά σχολεία, άλλη σχετική νομοθεσία
- Οι γονείς ως ομάδα πίεσης (1990 μέχρι σήμερα)
 - Οι γονείς δημιούργησαν τις συνθήκες για τη ψήφιση της νομοθεσίας ένταξης
 - Υποβολή παραπόνων για καταπάτηση δικαιωμάτων των παιδιών τους
 - Πορεία στο Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού (Σεπτέμβριος 2016)

Ρόλος γονέων στη διαμόρφωση της ισχύουσας νομοθεσίας ένταξης

- Πιέσεις γονέων για πολιτική ένταξης
- Υποβολή απόψεων στην Επιτροπή Κωνσταντινίδη
- Συμμετοχή στη διαβούλευση για την ψήφιση της νομοθεσίας ένταξης
 - Συζητήσεις και υπομνήματα στην Επιτροπή Παιδείας της Βουλής
 - Συγκεκριμένες διορθώσεις/προσθήκες στα τρία νομοσχέδια που προτάθηκαν (1995, 1997, 1998)
 - Διαφωνίες σε ορισμένα θέματα, έντονη διάθεση να «κατοχυρωθούν» τα δικαιώματα της κάθε ομάδας παιδιών με αναπηρία
 - Όλοι οι γονείς επιθυμούσαν να διασφαλιστεί η ένταξη αλλά και ειδική εκπαίδευση

Ο Περί Αγωγής και Εκπαίδευσης Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες Νόμος (Ν.113(Ι)/1999)

- Φοίτηση παιδιών με «ειδικές ανάγκες» στο γενικό σχολείο ως ο κανόνας
- Υποχρέωση γνωστοποίησης κάθε περίπτωσης παιδιού που πιστεύεται ότι πιθανόν να έχει «ειδικές ανάγκες»
- Διαδικασία αξιολόγησης
- Αναβαθμισμένος ρόλος των γονέων στη διαδικασία αξιολόγησης
- Ρόλος ειδικών εκπαιδευτικών και ειδικών σχολείων
- Στήριξη σχολικής μονάδας και εκπαιδευτικών
- Θεσμός Συνδετικού Λειτουργού

Ισχύουσα νομοθεσία και δικαιώματα γονέων

- Οι γονείς χρειάζεται να δώσουν τη συγκατάθεσή τους για να αρχίσει η διαδικασία αξιολόγησης
- Οι γονείς έχουν δικαίωμα να παρίστανται κάθε φορά που αξιολογείται το παιδί τους (π.χ. αρχική αξιολόγηση και επαναξιολόγηση)
- Οι γονείς έχουν δικαίωμα να προσκομίζουν στοιχεία καθ' όλη τη διαδικασία αξιολόγησης
- Οι γονείς έχουν το δικαίωμα ένστασης στην απόφαση της Επαρχιακής Επιτροπής
- Οι γονείς έχουν δικαίωμα να παρίστανται στη συζήτηση του Ατομικού Προγράμματος Εκπαίδευσης

Δυσκολίες στην υλοποίηση της ένταξης

(Συμεωνίδου & Φτιάκα, 2012)

- Εδραιωμένο σύστημα ειδικής εκπαίδευσης
 - Τα ειδικά σχολεία και οι ειδικές μονάδες/τάξεις αποτελούν ξεχωριστό σύστημα (ειδικοί εκπαιδευτικοί, επιθεωρητές ειδικής εκπαίδευσης κ.λπ.)
 - Οι ειδικοί εκπαιδευτικοί είναι οι μοναδικοί «υπεύθυνοι» για τη μάθηση των παιδιών με επίσημη διάγνωση
 - Οι ώρες στήριξης εκτός τάξης είναι το κριτήριο για την επιτυχία της ένταξης
- Οικονομική κρίση
 - Λόγω οικονομικής κρίσης, οι ώρες ατομικής στήριξης από ειδικούς εκπαιδευτικούς μειώνονται, χωρίς να βελτιώνεται η παροχή της εκπαίδευσης στη γενική τάξη

Δυσκολίες στην υλοποίηση της ένταξης

(Συμεωνίδου & Φτιάκα, 2012)

- Παρωχημένες αντιλήψεις σχετικά με τα δικαιώματα των παιδιών με αναπηρία στην εκπαίδευση
 - «Η αναπηρία του παιδιού είναι πολύ σοβαρή και δεν μπορεί να εκπαιδευτεί στο γενικό σχολείο»
 - «Το παιδί, μέχρι ένα σημείο μπορεί να φτάσει»
 - «Η ένταξη γίνεται για σκοπούς κοινωνικοποίησης»
 - «Το παιδί χρειάζεται θεραπείες, άρα πρέπει να τοποθετηθεί στο ειδικό σχολείο»
- Οι δυσκολίες αυτές παρουσιάζονται και σε άλλες χώρες (Ζώνιου-Σιδέρη, Ντεροπούλου-Ντέρου & Βλάχου-Μπαλαφούτη, 2012)

Ισχύουσα νομοθεσία και υποχρεώσεις γονέων

- Υποχρέωση να γνωρίζουν καλά τη νομοθεσία και τους κανονισμούς
 - Η διαδικασία αξιολόγησης πρέπει να ολοκληρωθεί μέσα σε δύομιση μήνες
 - Υπάρχει δυνατότητα μείωσης του αριθμού των μαθητών στην τάξη όταν φοιτά παιδί με διάγνωση
 - Υπάρχει δυνατότητα μείωσης του διδακτικού φόρτου του/της εκπαιδευτικού τάξης για συνεργασία με άλλα άτομα που ασχολούνται με το παιδί
 - Μερικά άρθρα της νομοθεσίας και των κανονισμών επιδέχονται διαφορετική ερμηνεία από την ερμηνεία που δίνει το εκπαιδευτικό μας σύστημα
- Υποχρέωση να καταγγέλλουν συμπεριφορές ή αποφάσεις που καταπατούν τα δικαιώματα των παιδιών τους
 - Η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία (United Nations, 2006), μπορεί να αποτελέσει χρήσιμο εργαλείο

Συζήτηση

- Οι γονείς καλούνται να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο σε μελλοντικές εξελίξεις αναφορικά με την πολιτική για την εκπαίδευση των παιδιών με αναπηρία
- Άσκηση πίεσης σε συλλογικό επίπεδο με ξεκάθαρες θέσεις:
 - Απαίτηση για αναθεώρηση του συστήματος ειδικής εκπαίδευσης (ρόλος ειδικών σχολείων, ρόλος ειδικών εκπαιδευτικών, ρόλος συνδυετικών λειτουργιών)
 - Απαίτηση για τη μάθηση και όχι την «απασχόληση» των παιδιών
 - Απαίτηση ποιοτικής μαθησιακής στήριξης των παιδιών μέσα στη γενική τάξη – διαφοροποιημένη διδασκαλία (Παντελιάδου & Φιλιππάτου, 2013)
 - Απαίτηση για εύλογες προσαρμογές αντί για αποδοχή «πακέτων στήριξης»
 - Απαίτηση για επιμόρφωση όλων των εμπλεκομένων

Εν κατακλείδι...

- Οι γονείς έχουν ρόλο-κλειδί στις εξελίξεις σε θέματα πολιτικής (Tisdall & Riddell, 2006)
- Χρειάζεται να επιδιώξουν επιστημονική γνώση για τα θέματα της εκπαίδευσης για να μπορέσουν να λειτουργήσουν ως συνήγοροι των παιδιών τους σε ατομικό αλλά και σε συλλογικό επίπεδο
 - Αυτό που νομίζουμε ότι είναι καλό για τα παιδιά μας, δεν τεκμηριώνεται πάντοτε από τη βιβλιογραφία
 - Ό,τι μας «διαφημίζουν» ως καλή πρακτική δεν σημαίνει ότι είναι καλή πρακτική
- Η δικτύωση με άλλους φορείς είναι απαραίτητη γιατί η προσπάθεια είναι συλλογική!

Σας ευχαριστώ!

symeonidou.simoni@ucy.ac.cy

Αναφορές

Ελληνόφωνες

Ζώνιου-Σιδέρη, Α., & Ντεροπούλου-Ντέρου, Ε. (2012). Αναζητώντας την εκπαιδευτική πολιτική της ένταξης. Στο Α. Ζώνιου-Σιδέρη, Ε., Ντεροπούλου-Ντέρου & Α. Βλάχου-Μπαλαφούτη (Επιμ.). *Αναπηρία και εκπαιδευτική πολιτική* (11-27). Αθήνα: Πεδίο.

Παντελιάδου, Σ. & Φιλιππάτου, Δ. (2013). *Διαφοροποιημένη διδασκαλία*. Αθήνα: Πεδίο.

Συμεωνίδου, Σ. (2008). *Η ανάμειξη των γονέων των ανάπηρων παιδιών στην εκπαιδευτική πολιτική: η περίπτωση της Κύπρου*. Στο Ε. Φτιάκα (Επιμ.) *Περάστε για έναν καφέ. Σχέσεις οικογένειας και σχολείου στην κόψη της διαφορετικότητας* (39-68). Αθήνα: Ταξιδευτής.

Συμεωνίδου, Σ. & Φτιάκα, Ε. (2012). *Εκπαίδευση για την ένταξη: από την έρευνα στην πράξη*. Αθήνα: Πεδίο.

Αγγλόφωνες

Phtiaka, H. (2001) Cyprus: special education and home-school 'partnership'. *Mediterranean Journal of Educational Studies*, 6(2): 141-167.

Tisdall, E. K. M., & Riddell, S. (2006) Policies on special needs education: competing strategies and discourses. *European Journal of Special Needs Education*, 21(4): 363-379.

Univted Nations (2006). *Convention on the rights of persons with disabilities*. Retrieved from: <http://www.un.org/disabilities/convention/conventionfull.shtml>